

עין משפט
נר מצוה

צה:

מי שהיה פרק תשיעי פסחים

מסורת הש"ס

12 א מ"י פ"י מהל' ק"פ
הלה טו:
1 ב מ"י פ"ד מהל' ב"ה
מקדש הלה י' ופ"ו
מהל' ק"פ ה' ט'
12 ב מ"י פ"ד מהל' ב"ה
מקדש הלה י' ג':

רבינו הגאון

דברב אל תאכלו ממנו נא
דמי ליה. כפרתה קא
המעט לא שחט על חמץ.
בכללו אמרין איפוך
נא. ושנין מצוה דגופיה
דף. הראשון טעם הלל
באשיתו. דבתיב השיר
ידיה לבס כליל התקדש
נא. כלומר אין טעון הלל
לא כלילי חג. ופסח
זו איש נאכל כלילה
וקדש לחג. זה היה טעמו
לל (באשיתו) [בשיתון]
אלוין הפסח הראשון
השני על מצות וטורח.
דוחין את השבת. ריינין
ינה שבת אין אבל ויטעו
וקדש לחג. זה היה טעמו
ר' יהודה. דבתיב דוחה
זבת ואינו דוחה טומאה.
כמי טומאה דחיתו מן
ראשון יחורו בשני ויטעו
טומאה. ר' יהודה אומר
אף דוחה טומאה.
נא טעמא. הורה חזקה
לילי לעשותו כשהיה לא
יבא עשני טומאה. דמי
פסח ראשון ושני דוחין
את השבת ואת הטומאה
אמרינן ליה. ואמרינן
שעלמי פסח שני דוחה
את הטומאה כר' יהודה.
לא טעון ליה כסא.
ר' יהודה. והנטי ר'
יהודה אומר מנין לפסח
זו שאין טעון לחג כר'.
שנינו תרי גזאין ואלבא
דבי מרובה. חד תנא
ני משהי טעון ליה
חד תנא נמי משהי אין
טעון ליה.
תנא הפסח שבא
טומאה לא יאכלו זבין
ובין נדות וילדות
אם אכלו פטרין זבין.
ויקטנא לר' הירושע ואלו
פסח הבא בטומאה ואלו
זבין זבין טומאה נדות
זבין זבין חבות נדות
ילדות. יכול יהו חייבין
זיל כל טהור יאכל
שיר והנטי אשר תאכל
שיר. נאכלין להריון
ויבין עליו משום טומאה
כו'. בעי רב יוסף דחקו
ומא מתיב ונכנסו להיכל
פסח הבא בטומאה
והו. מדאשתי טומאה
זורה אשתי נמי טומאה
יכל כו'. ופשיט רבא
לוישא קמא ולא אשתי
כלישנא כתרא משמע
אשתי. בעי רב יוסף
דחקו טמאי מתים ובעי
אימורי פסח והן חלבי
פסח (הבא) בטומאה מהו.

פסח שני אין טעון ליה. תימה לרשב"א אמאי אלטרין הא לא מרינין ממכל מקמ הפסח מצוה שאינה על גופו: **טעון ליה.** פ"י יוס' א' וילן יוס' שני וקשה דלולב וערבה (פסח דף טו.) משמע דטעון ליה ימי החג טעוין קרבן שיר וכרעה ולינה מצוה צרכה לזו זמן לא צרכה המזון ותפלה ה"ג מסתברא דאי ס"ד זמן זמן כל ז' מי איכא משמע דקרבן ולינה נחיה ליה שיהיו כל שבעה י"ל דהוה מצי למימר ולטעמין ליה כל ז' מי איכא וכמו שמסיק אומן דאי לא בריך יומא קמא זמן יבך שאר ימים ה"ג פירש גבי ליה אם לא לן יוס' ראשון יין שאר ימים ולעולם אין טעון ליה רק יוס' א' וצפ"י דם טעמא ונבאש דף טו: נמי דקאמר ר' טרפון ואם גישל זו נתחלת הרגל יבשל זו כל הרגל ופירש בגמרא אמר רבי יתחק דלאמר קרל ופניתו בנבך עשאן הכתוב טולן בך א' היינו דלגנדי כולן זה כזה כמו בך א' שאם לא לן אחמול יין היום והער ופניתו בנבך וע"כ ק' הוא דאי ליה כל ז' אם כן מאי קאמר שמיני רגל פסח עלמנו לניה הלא כל שאר ימים שלפניו נמי טעוין ליה אלא ודאי יוס' ראשון ושמיני טעוין ליה ולא יומא וכן משמע בסיפרי בפרשת כל הנכור והלכת להלך מלמד שטעוין ליה פ"י כל ג' רגלים רגל לרבות עופות ומנחתו יין ולכונה ועלם מ"ל ופניתו בנבך כל פניתו שאחיה פניה לא יאמר אלא מבקר וילן ר' יהודה איש יאמר יבשל יוס' נפסח קטן טעון ליה מ"ל ועשית פסח כו' ומכמים אומרים הרי הם כעשים ולכונה שטעוין ליה משמע שאיני טעון ליה אלא אומן ליה כלל שאתה הבאת קרבנו ומרבי ליה כמו ליה דרגלים אלמא יוס' אחד הוא ומ' לא וא"ת הדיכא ממעט פסח [קטן] דשגלומין דראשון הוא לא בעי ליה אפילו יוס' אחד וא"ת דתמן (פסח דף טו.) ההלך והשמחה שמונה א"כ ע"כ יצטרך ליה כל ז' משום שלמי שמחה דלוקא צננת שמעין צאלו דברים (לעיל דף טו.) משמעו בנכסות נקיה ויין יין וי"ל ישמח באומן ששקטו אחמול או בשלמי מצוה: **כל היבא דקרינא ביה א"ל מוחין** לפתנה כו'. וא"ת כיון דלחין חילוק בין היכל לעורה למא' הלכמא איכתיב מן המחנה דמשמע מקלמ מחנה וי"ל דעשה מיהא איכא דהיכל טפי מצעורה דלא אישתי מהיקשא אלא כרת: למעוטי

מאי קא מרבה יאל תאכלו ממנו נא בפרטיה מאי קא ממעטי? לא שחטת על חמץ דם זבחי איפוך אנא מצוה דגופיה עדיף: הראשון טעון הלל באכילתו וכו': מנא הני מילי א"ר יוחנן משום ר' שמעון בן יהוודא אמר קרא **השיר יהיה לכם כליל התקדש חג לילה** המקודש לחג טעון הלל לילה שאין מקודש לחג אין טעון הלל: זה היה טעוין הלל בעשייתו כו': מ"ט איבעית אימא לילה קא ממעט יוס' לא קא ממעט ואיבעית אימא יאפשר ישראל שוחטין את פסחיהו וגומלין את לולביהו ואין אומרים הלל: נאכלין צלי וכו': שבת אין טומאה לא מתני' ולא כרבי יהודה ודתינא ידוחה את השבת ואין דוחה את הטומאה מ"ט דת"ק מפני טומאה דחיתו יחזור ויעשה בטומאה ורבי יהודה התורה חזרה עליו לעשותו במורה לא זכה יעשה בטומאה ת"ר פסח ראשון דוחה את השבת פסח שני דוחה את השבת פסח ראשון דוחה את הטומאה פסח שני דוחה את הטומאה פסח ראשון טעון ליה פסח שני טעון ליה ידוחה את הטומאה כמאן כו' יהודה ורבי יהודה טעון ליה והא יתניא ר' יהודה אומר מניין לפסח שני שאין טעון ליה שנאמר יופנית בבקר והלכת לאהלך וכתיב ששת ימים תאכל מצות הנאכל לשהה טעון ליה שאין נאכל לשהה אין טעון ליה תרי תנאי ואלבא דרבי יהודה: **מתני'** הפסח שבא בטומאה לא יאכלו ממנו זבין וחבות נדות וילדות ואם אכלו פטרין זבין ור' יהודה ורבי יהודה אומר יבשל יוס' נפסח קטן טעון ליה מ"ל ועשית פסח כו' ומכמים אומרים הרי הם כעשים ולכונה שטעוין ליה משמע שאיני טעון ליה אלא אומן ליה כלל שאתה הבאת קרבנו ומרבי ליה כמו ליה דרגלים אלמא יוס' אחד הוא ומ' לא וא"ת הדיכא ממעט פסח [קטן] דשגלומין דראשון הוא לא בעי ליה אפילו יוס' אחד וא"ת דתמן (פסח דף טו.) ההלך והשמחה שמונה א"כ ע"כ יצטרך ליה כל ז' משום שלמי שמחה דלוקא צננת שמעין צאלו דברים (לעיל דף טו.) משמעו בנכסות נקיה ויין יין וי"ל ישמח באומן ששקטו אחמול או בשלמי מצוה: **כל היבא דקרינא ביה א"ל מוחין** לפתנה כו'. וא"ת כיון דלחין חילוק בין היכל לעורה למא' הלכמא איכתיב מן המחנה דמשמע מקלמ מחנה וי"ל דעשה מיהא איכא דהיכל טפי מצעורה דלא אישתי מהיקשא אלא כרת: למעוטי

מאי קא מרבה יאל תאכלו ממנו נא. דמיב צננת שני: לא שחט על חמץ. דמותר לשחטו על חמץ כדמין [פ"ה] מנה וחמץ עמו צבית אע"ג דכבר מיעט ליה מהשבת שאור ומנל יהא הוה אמינא הני מילי שלא בשעת שחטתה אכל בשעת שחטתה לא להכי אלטרין למעוטי מלא שחטת: **השיר יהיה לכם.** ציוס שגאלו מן הגלות: **כליל התקדש חג.** כמו שאחם נוהגים לשורר כליל התקדש חג ואין לך לילי חג להטעין שירה חוץ מלילי פסחים על אכילתו: **לילה המקודש לחג.** כגון פסח ראשון: **שאין מקודש לחג.** כגון ליל אכילת פסח שני שאינו יו"ט: **לילה.** דפסח שני מיעט אכל יוס' שהוא זמן ששימו לא מיעט והרי הוא כפסח ראשון שטעון הלל בשעת שחטתו דלאמרי בתמיד נשחט (לעיל דף טו.) ולקמן (דף ק"ה.) אמרינן גביאש שנייהין תקנו להם שיהו אומרים על כל פרק ופרק וכל דבר מידוש: **אפשר כו'.** דכיון דדבר מידוש הוא טעון הלל: **נוטלין אם לולביהו.** אגררל נפסח דברייתא היא הכי פירק בתרא (שם:): **לוי (א).** דאימריה מכללה דמלות ומוריס: **דוסה אם השבס.** דכמי כמיבי ביה צמנעו דמ"ד יקרבן ה' לא הקריבו צמנעו דמיבי (לעיל דף טו.): **יחזור ויעשה בטומאה.** בממיה. אלא מוטב דימה לגמרי: **טעון ליה.** לילה הראשון ילין צירושלים מיין וילין רשאי לדור חוץ לחומה כמון החמוס והיינו לאהלך ללילה שמוך לחומה ולא לנימו ממש דהא י"ט הוא ועוד דקא בעי לאתויי עולת ראיה: **שאלו לנפש.** שאלוין עליו מלות ששה ימים ולישא דקרא נקט וקרא לדרכה אחא ללמד על ימות הפסח שהן רשות באכילת מנה חוץ מלילה הראשון בפרק בתרא (דף ק"ו.): **טעון ליה.** לילה אחד בתוך העיר: **מתני'** לא יאכלו ממנו זבין. דגבי טמא לנפש כמיבי איש' איש נדחה ואין ציבור נדחין אכל גבי יבנה חף ציבור נדחין בפרק אלו דברים (לעיל דף טו.): **ואם אכלו טעוין מדרס.** דלולב קדשים בטומאה כדילף דברייתא בגמרא אכל מציתא מקדש לא פטריהו רחמנא: **ורבי אליעזר פטר.** אף מכתת דביחא מקדש וטעמא לילף בגמרא: **גמ' וישלחו מן המחנה כו'.** ותי' לא דריש להכי דטובה אלטרין כדאמרינן צאלו דברים (שם) לחלקם למחנותיהם: **ונכנסו הפיכל.** מקום שלא הותרו שם דלין שם צרכי פסח (ס) ואלו כהנים אסורין ליכנס לשם אלא לצורך משום דכמיבי' אל יבא בכל עת וזה שנכנס בטומאה יכול יתחייב על ציאת מקדש בטומאה: **אפילו מקלם מחנה.** אע"פ שאין משתלחין זבין מחנה שכינה שהרי מותרין בעורה טמאי מתים צננת הכל בטומאה משתלחין מיהא ממקלמן מן ההיכל: **איכא דאמרי כו'.** ורבה לקולא פשט דאין חייבין על ציאת מקדש דהיכל: **אל מחוץ למחנה שלחום.** היינו היכל דקסמין ליה אשר אינו שוכן בתוכו:

- תורה אור השלם**
1. אל תאכלו ממנו נא והיכל מבשל במים כי אם עלי אש ראשו על קריבו ועל קרבו.
2. לא שחטת על חמץ דם זבחי ולא ילין לבקר וכן חג הפסח.
3. השיר יהיה לכם כליל התקדש חג: כליל התקדש חג ושמחת לבב כדאריך בחילול לבוא בדר י"ג אל צור ישראל.
4. ובשלה ואכלתו במקום אשר יברך י"ג וילך בן אלהים ב"מ והלכת לאהלך.
5. ששת ימים תאכל מצות ויבית השביעי עצרת ליי אלהים לא תעשה מלאכה.
6. והבקר אשר יגע בכל טמא לא יאכל באש ישרה והבקר כל טהור יאכל בקר: ויקרא י"ט ונדפס אשר תאכל בקר מנזב השלמים אשר ליי וטמאתו עליו וברכתה דפסח הרוח מעשרה ויקרא י"ב.
7. וזאת היא מצוה אשר יעשה ליי וטמאתו עליו וברכתה דפסח הרוח מעשרה ויקרא י"ב.
8. וזאת היא מצוה אשר יעשה ליי וטמאתו עליו וברכתה דפסח הרוח מעשרה ויקרא י"ב.
9. וזאת היא מצוה אשר יעשה ליי וטמאתו עליו וברכתה דפסח הרוח מעשרה ויקרא י"ב.
10. וזאת היא מצוה אשר יעשה ליי וטמאתו עליו וברכתה דפסח הרוח מעשרה ויקרא י"ב.

הגהות הב"ח
(א) רש"י ד"ה לל דאימרי נחלק כל הדברים (ב) פסח ד"ה ונכנסו וכו' לרש פסח ואפילו הכי:

מוסף רש"י
השיר. הלל (טורין):
1. המקודש. בעשית מלאכה (שם). מניין לפסח שני. האמור לעמלים לעשותו כדס' השני שאין טעון ליה. צירושלים (פסח חג). ופנית בבקר. ומתן ליה ששה ימים וי"ג. פסח שני אינו אסור בתוך אלא שטעון מנה למחנה ואילו מתן מ"ד (שם). הפסח שבא בטומאה. וטעמא רוב ציבור כמת וישו פשט בטומאה ובכבודו (ג' ט'). לא יאכלו ממנו זבין וחבות נדות וילדות. אע"ג דלולב ליה טמאי מתים (שם) דבי דייקין איש נדחה ואין ציבור נדחין. צננת פסח הוא דייקין. נמי שאם י"ה יעומתה מהחנה לרש דמכמי

וישלחו מן המחנה. עורה וכל קבל רבי. וי"ל דאיפסא גרסי' לה כל היבא דקרינא אל מחוץ למחנה שרין להווינא לגמרי אף מן העורה קרינא ביה מן המחנה היכל דלא קרינא ביה אל מחוץ לא קרינא ביה וישלחו מקלמ מחנה: **אימורי פסח.** כגון כליות ויותרת הכבד: טמא לא כמיבי אלא לנפש, ונדדה דייקין איש ולא ציבור דלא כמיבי טמאי דלא כמיבי איש נדחה לנפש שני ולא ציבור, ועומתה מהחנה לרש דמכמי פסח לנפש, אכל לא יבא וירעם (מחנה אה).